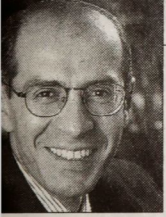

Trafik polisleri, ceza ve devlet

HASAN BÜLENT KAHRAMAN

Geçen hafta Ankara'dan İstanbul'a dönerken polis, aracımı durdurdu. 118 km. ile giderek hız limitlerini aştığımı, ceza yazacağını söyledi. Meğer yolun o kısmı otoyola ait değilmiş. Ben, bunu bilemediğim için otoyol hızı olan 120 km. civarında bir

hızla gitmeyi sürdürmüştüm. Kendi mantığıma göre herhangi bir kural ihlali içinde değildim. Kaldı ki, yolun o bölgesinde o hıza sahip olmadığımdan da emindim. Kendilerine durumumu nasıl belgeleyeceklerini sordum. Ancak yeni gelen telsizlerde buna imkân bulunduğunu, şimdilik kendi beyanlarının geçerli olduğunu söyledi. Nasıl sürücü belgesine sahip olduğumu o belgeyi ibraz ederek kanıtlıyorsam, gerçekten 'benim' sürat yaptığımı, ortada herhangi bir yanlışlık bulunmadığını da onların kanıtlaması gerektiğini söyleyerek üsteleyince, bana müthiş bir cevap verdi: "Polise güvenmiyor musunuz?" Meselenin polis değil, sistem sorunu olduğunu vurgulayınca da ikinci müthiş (!) kanıt belgesini kullandı.

"Oruç ağzımızla yalan mı söyleyeceğiz?.."

Aslında Türkiye, tam da şu sıralarda buna benzer başka ve daha önemli bir olayın içinden geçiyor. Yakın çağ dünyasının herhalde ancak savaş dönemlerinde gördüğü türden bir vergi uygulaması var ortada. Devlet, yurttaştan, ödediği vergiyi bir kez daha vermesini istiyor ve itiraz edenlere "Devlete güvenmiyor musunuz?" diye soruyor.

Bu, Batı'nın 'soyguncu' (predatory) devlet dediği, bize uygun bir tanımla Deli Dumrul devleti olmaktır ve Batı'da modernitenin tarihi esas itibarıyla devletle toplum arasında bu türden ilişkilerin tarihidir. Çünkü, farklı yönetim modellerinden devlete geçiş başlı başına bir sorundur. Kendisine özgü emniyet mekanizmalarını kuramamış olan toplumlar o süreçle birlikte despotik, mutlakiyetçi, 'dediğim dedik' bir devletle muhatap olmuşlardır. Modernitenin tarihi de bu noktada ikiye ayrılmıştır. Bir yanda devletin öncülüğünde değişim ve dönüşüm ve dolayısıyla hakların geriye çekilmesi anlayışı vardır. Öte yanda ise devletleşmeyle sivilleşmenin atbaşı gittiği, devletin bir canavar olmasının engellendiği süreçler. Birinci kategoride yer alanların modernleşme

öyküsü daha da ilginçtir. Çünkü, onlar bir yandan sanayileşme, kalkınma, ilerleme gibi kavramlar ekseninde bir modernleşme yaşarken, bir yandan da demokratikleşme anlamında bir modernleşme yaşamak zorunda kalmışlardır.

Türkiye, tam anlamıyla o noktada bulunan bir devlettir. Devlet mekanik/teknolojik modernleşmenin öncüsü ama demokratik modernleşmenin de engelleyicisidir. Hangi siyasal tercih söz konusu olursa olsun, Türkiye'de, daima devletin önceliği esastır. O nedenle 'özgürlüklerin üstüne şal örtülebileceğinden' söz edilebilmiştir. Devlet, o nedenle, gene kanıt istemek anlamına gelen 'habeas corpus' kavramını hiçe sayarak işkence yapabilmıştır. Gözaltı kayıplarını 'bize inanmıyor musunuz?' diyerek geçiştirebilmiştir.

Şimdi Türkiye Avrupa'yı deniyor. İlk defa bu kadar sıcak ve somut olarak. İlk defa insan ve hak esaslı görüşlerin bu derecede etkinlik kazandığı bir ortamda... Tabii ki, daha ağırıklarını ödeyen aydınların yanında bu hiçbir şey ama ben de, toplum da yirmi birinci yüzyıla ve Avrupa'ya giriş bağlarını ödüyorum... Trafik ve vergi cezalarının anlamı bu olsa gerek diye avunuyorum.